

Talousarviokehys (raami) 2025 ja talousarvion laadintaohjeet

KH 23.09.2024 § 154
260/02.02.00/2024

Voimassa olevan kuntastrategian mukaan vuosien 2024 - 2026 tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintatulojen merkittävää kasvattamista ja toimintakulujen hillintää. Kuntastrategiassa todetaan myös, että kunnan tuloveroprosentin ja kiinteistöveron tasoa nostetaan vain, mikäli se on kunnan talouden tasapainon kannalta välttämätöntä.

Kuntastrategian mukaan maksuja ja taksoja tulee nostaa vuosina 2024-2026 niin, että niillä voitaisiin kattaa pääosin niiden kohteena olevista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset tai kustannuksille yleisesti hyväksytyt omavastuuosuudet.

Vuoden 2025 kehusehdotuksessa toimintatuottojen määrä on noin 4,0 % -yksikköä kuluvaan vuoteen suurempi. Keskeisimpänä syynä tähän on alkuvuoden voimakas inflaatio, mikä aiheuttaa indeksoituihin tuloihin selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa suuremman indeksitarkistuksen. Myös kotikuntakorvausten yksikköhintoja on korotettu merkittävästi.

Vuoden 2025 kehusehdotuksessa käyttötalousmenojen kasvu on koko kunnan tasolla 1,9 % muutetun vuoden 2024 talousarvion tasoon verrattuna. Lähtökohtaisesti toimialakohtainen käyttötalousmenojen lähtökohta on 1,0 % -yksikön suuruinen menokasvu, jota on oikaistu kunnan keskushallinnon osalta vuoden 2025 alussa aloittavien TE-palvelujen sekä kotouttamispalvelujen kustannuksilla. Lisäksi on varauduttu 50.000 euron tasokorotuksella kasvaviin työmarkkinatuen kuntaosuuksien kasvuun. Keskushallinnon talousarviokehyksessä on otettu 100.000 euroa kehystä pienentävänä tekijänä huomioon palkkatukityöllistämisen määrärahat. Näille ei ole enää jatkossa tarvetta, koska kunnilta on poistunut velvoitetyöllistäminen ja tämänhetkisen tiedon mukaan ensi vuoden alusta lukien kunnille ei osoiteta enää käytettäväksi palkkatukivaroja.

Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan menoihin on myös tehty lähtökohtaisesti 1 % -yksikön korotus, mutta toisaalta näistä budjettimenoista on otettu pois kertaluontoisena eränä oleva 50.000 euron suuruinen varautuminen pelastuslaitoksen henkilöstön varallaolokorvausten maksamiseen.

Sivistyslautakunnan alaisen toiminnan menokehystä on korotettu 1 % edellisvuodesta.

Ottaen huomioon tiedossa olevat kustannuspaineet jo vuodelle 2024, kunnan menokehys on hyvin tiukka ja siihen pääseminen edellyttää toimintojen ja toimintatapojen kriittistä tarkastelua ja niihin liittyviä tehostamistoimenpiteitä.

Kunnan verotulojen ennakoidaan kasvavan 2,9 % -yksikköä noin 5,35 miljoonaan euroon. Kunnan tulovero- ja kiinteistöveroprosentteina on käytetty vuoden 2024 tasoa.

Tilitettävät valtionosuudet, verotulomenetysten kompensatio ja verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus ovat vuonna 2025 yhteensä 254.000 euroa. Tämä määrä jää valtionosuuksista kunnalle tilitettäväksi sen jälkeen, kun niistä on kuitattu valtiolle negatiivisen peruspalvelujen valtionosuuden 1.798.000 euron suuruinen summa. Kunnalle tilitettävän valtionosuuden määrä tulee tarkentumaan vasta joulukuun lopulla.

Talousarviolainaa joudutaan erittäin todennäköisesti nostamaan vuonna 2025. Sen tarkempi tarve selviää talousarvioprosessin kuluessa. Siihen keskeisesti vaikuttaa vuoden 2025 investointitaso.

Viime vuoden tilinpäätös oli alijäämäinen. Samoin kuluvan vuoden muutettu talousarvio on yli 1,4 milj. euroa alijäämäinen. Myös kunnan käyttötalouden toteuma heinäkuun lopun tilanteessa on selvästi alijäämäinen. Kuluvan vuoden talousarvion riittävydessä ratkaisevana tekijänä on loppuvuodesta työtuomioistuimen määrättäväksi tulevien pelastustoimen varallaolokorvausten kokonaismäärä. Näihin korvauksiin on kunnan edellisen vuoden tilinpäätöksessä 350.000 euron suuruinen pakollinen varaus ja lisäksi teknisen toimen kuluvan vuoden talousarviossa on varauduttu enintään 50.000 euron suuruisiin korvauksiin em. asiassa.

Kunnan taloudellinen tilanne on viime vuosina ollut heikko. Kunnan talouden pitäminen hallinnassa ja alijäämäkehityksen oikaiseminen vaatii merkittäviä menojen leikkauksia, ja etenkin tulopohjan vahvistamista. Menosäästöä olisi hieman saatavissa kunnan järjestämien palvelujen laskemisella lakisääteiselle minimitasolle. Käytännössä tämä tarkoittaisi opetuksessa tuntikehykseen puuttumista ja päiväkodin toiminnan keskittämistä yhteen toimipaikkaan. Nämä toimenpiteet ei kuitenkaan yksistään riitä kunnan käyttötalouden saamiseksi tasapainoon.

Osana käyttötalouden tasapainottamista on nettoinvestointien määrää tarkasteltava kriittisesti ja investointitaso nettona olisi pidettävä vuoden 2024 talousarvion tasolla eli noin 450.000 eurossa. Toisaalta korjausvelan kiinni kurominen edellyttäisi investointitason merkittävää nostamista useamman vuoden ajalle. Kunnan talous ei kuitenkaan tätä mahdollista.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy ehdotetun kehyksen (raamin) vuoden 2025 talousarvion perustaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.